

Inimõigused Kambodžas, Laoses ja Vietnamis

Euroopa Parlamendi resolutsioon inimõiguste olukorra kohta Kambodžas, Laoses ja Vietnamis

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ELi aastaaruannet, mis käsitleb inimõiguste olukorda 2005. aastal;
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Kambodža, Laose ja Vietnami kohta ning eriti oma 28. aprilli 2005. aasta resolutsiooni inimõiguste olukorra kohta maailmas 2004. aastal¹;
- võttes arvesse 1997. aasta koostöölepinguid ühelt poolt Euroopa Ühenduse ning teiselt poolt Kambodža Kuningriigi ja Laose Demokraatliku Rahvavabariigi vahel ning 1995. aasta koostöölepingut ELi ja Vietnami Sotsialistliku Vabariigi vahel;
- võttes arvesse nõukogus 2004. aasta 14. juunil heaks kiidetud ELi suuniseid inimõiguste kaitsjate kohta;
- võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 4;
- A. tunnustades kolme riigi viimaste aastate suuri edusamme majandusarengus ja toetades nende riikide pingutusi mitmekülgse koostöö arendamisel piirkondlike ja mittepiirkondlike partneritega;
- B. toetades Euroopa Liidu, liikmesriikide ja rahvusvahelise ühenduse muude liikmete tegevust, et aidata kaasa oma valitsuste vaesuse vähendamise programmidele;
- C. avaldades kahetsust, et majandus- ja sotsiaalreformid ei ole veel ühitatud asjakohaste poliitiliste ja kodanikuõigustealaste reformidega;
- D. tervitab ELi-Vietnami ja ELi-Laose institutsioonide rajamise, haldusreformi, juhtimise ning inimõiguste alaste töörühmade esimeste koosolekute pidamist 2005. aasta juunis, kuid on arvamusel, et põhiõiguste olukord on jätkuvalt mureküsimus;

Kambodža

- E. arvestades, et 3. veebruaril 2005 võttis Kambodža Kuningriigi Rahvusassamblee parlamentaarse puutumatus kolmelt Sam Rainsy erakonna liikmelt, nimelt erakonna esimehelt Sam Rainsylt ning Chea Pochilt ja Cheam Channylt;
- F. arvestades, et Cheam Channy ja tema asetäitja Khom Pisethi üle mõisteti kohut sõjakohtus, hoolimata asjaolust, et Kambodža siseriikliku seaduse kohaselt ei tohi tsiviilisikuid sõjakohtutesse anda;

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0150.

- G. arvestades, et nimetatud sõjakohtus ei järgitud kaitseõigusi, ning et Cheam Channyle mõisteti seitsmeaastane vanglakaristus, mille tõttu kaotas ta ka oma koha parlamendis;
- H. arvestades, et naiste olukord Kambodžas on eriti murettekitav, kuna nad seisavad silmitsi diskrimineerimise ja äärmiste raskustega erinevates valdkondades, nagu on märgitud parlamendi 13. jaanuari 2005. aasta resolutsioonis naiste ja laste inimkaubanduse kohta Kambodžas²;
- I. arvestades, et nimetatud kolme opositsiooni kuuluva parlamendiliikme parlamentaarse puutumatus võtmine, hiljutised ajakirjanike (raadiojaama Beehive direktor Mam Sonando) ja õpetajate (Kambodža sõltumatu õpetajate ühenduse president Rong Chhun) kinni pidamine ja vahi alla võtmine ning töötajate vabakaubandusühenduse presidendi Chea Mony, tsiviilteenistujate ühenduse presidendi Men Nathi ja üliõpilaste demokraatliikumise liikme Ea Channa kohta esitatud süüdistused näitavad Kambodža kodanikuvabaduste olukorra üldist halvenemist ja poliitiliste teisitimõtlejate represseerimist;
- J. arvestades, et mitte mingil moel ei ole tagatud kohtunike sõltumatus ja erapooletus ning seetõttu ei ole tagatud ka kohtunike võime viia Khmer Rouge'i juhtide üle toimuvad kohtuprotsessid läbi eraldi selleks rajatud kohtus ilma poliitilise sekkumiseta;

Laos

- K. arvestades, et Laose Demokraatliku Rahvavabariigi võimud võtavad hoolimata Euroopa Liidu, rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahvusvahelise ühenduse muude liikmete suurest esindatusest jätkuvalt meetmeid sõna-, pressi-, ühinemis-, kogunemis- ja usuvabaduse piiramiseks;
- L. arvestades, et rahvusvaheline meedia ja inimõiguste kaitse organisatsioonid teatavad jätkuvalt Laose hmongide tagakiusamisest, kelle humanitaarolukord on jätkuvalt kohutav;
- M. arvestades, et 26. oktoobri 1999. aasta rahuliikumise põhilised juhid Thongpraseuth Keuakoun, Seng-Aloun Phengphanh, Bouavanh Chanmanivong ja Keochay, kes nõudsid demokraatlikke reforme, on siiani vahi all, ning et liikumise üks juht Khamphouvieng Sisa-At suri vanglas väärkohtlemise ja õiguste äravõtmise tagajärjel;
- N. arvestades, et välisvaatlejatele, eriti Amnesty Internationali välisvaatlejatele, on keelatud vaba juurdepääs Laose territooriumile;

Vietnam

- O. tervitades Vietnami_ELi suhete arengut aastani 2010 käsitleva üldplaani ja tegevuskava vastuvõtmist Vietnami poolt 2005. aasta juunis ning valitsuse suurenenud tahet arutada inimõiguste teemasid;
- P. tunnustades Vietnami Sotsialistliku Vabariigi olulisi edusamme majanduslike ja

² ELT C 247 E, 6.10.2005, lk 161.

sotsiaalsete õiguste suunas, mida näitavad sotsiaalindikaatorid ja ÜRO arenguprogrammi inimarengu indeks;

- Q. arvestades, et Vietnami võimud piiravad ikka veel sõna- ja pressivabadust, eelkõige luues politseiteenistuse 2004. aastal Interneti tsenseerimiseks ning vangistades küberdissidendid, sealhulgas Nguyen Dan Que ja Pham Hong Soni, Nguyen Vu Binhi ja Nguyen Khac Toani salakuulamise eest, mis seisnes lihtsalt teabe levitamises Internetis;
- R. arvestades, et kõrgplatoo (kesk- ja põhjaosa) põlisvähemused, eriti degarid kannatavad diskrimineerimise ning selliste meetmete nagu esivanematelt päritud maa võõrandamise või usulise repressioonide all;
- S. arvestades, et Vietnami Ühendatud Budistliku Kirikut on alates 1975. aastast süstemaatiliselt taga kiusatud kiriku pühendumuse tõttu usuvabadusele, inimõigustele ja demokraatlikule reformile, arvestades, et kirik on alates 1981. aastast keelustatud, kiriku vara konfiskeeritud ning kiriku all tegutsevad koolid, ülikoolid, samuti sotsiaalsed ja kultuurilised institutsioonid hävitatud, samuti arvestades, et Vietnami Ühendatud Budistliku Kiriku patriarhi Thich Huyen Quangi ja tema asetäitjat Thich Quang Dod on meelevaldselt vahi all hoitud juba peaaegu 25 aastat;
- T. arvestades, et Kesk- ja Lõuna-Vietnami üheksas provintsis 2005. aastal loodud Vietnami Ühendatud Budistliku Kiriku kohalike komiteede liikmeid on süstemaatiliselt politsei poolt taga kiusatud nimetatud vaestes provintsidest inimestele abi andmise eest ning arvestades, et Vietnami Ühendatud Budistliku Kiriku mungale Thich Vien Phuong tehti rahatrahv, mis on samaväärne 43 kuu põhipalgaga selle eest, et ta lihtsalt filmis Thich Quang Do poolt ÜRO inimõiguste komisjonile 2005. aasta aprillis saadetud kaebust inimõiguste ja demokraatia olukorra kohta Vietnamis;
- U. võttes arvesse hiljuti pärast 26 aastat vahi all olemist ümberkasvatamislaagrist lahkunud buda munga Thich Thien Minhi tunnistusi seoses kohutavate tingimustega, mida Xuan Loci Z30A laagri vangid, eriti rohkem kui 18 aastat vahi all peetud roomakatoliku preestrid Pham Minh Tri ja Nguyen Duc Vinh, ja Hoa Hao budistliku sekti 87-aastane liige Ngo Quang Vinh peavad taluma;
- V. võttes teadmiseks, et kuigi 2004. aastal kehtestati uus usu ja religiooni seadus, mis peaks hõlmama kõiki usuelu aspekte, kehtivad Vietnami Ühendatud Budistliku Kiriku ja protestantlike kirikute, eriti mennoniidi kiriku suhtes endiselt arvukad piirangud;
- W. arvestades, et ÜRO inimõiguste komisjon esitas Vietnami võimudele soovitusi (Ref. CCPR/CO/75/VNM 26. juuli 2002) seoses kümne aasta plaaniga "Õigussüsteemi arengu strateegia", mida osaliselt rahastavad doonorriigid, nende seas ka mõned liikmesriigid,

Kambodža

1. avaldab toetust ÜRO peasekretäri eriesindajale Kambodžas ja nõuab kindlalt, et võimalikult peatselt asutataks sõltumatu Punaste Khmeeride tribunali, nagu ÜROga juunis 2003 kokku lepiti;
2. kutsub Kambodža võime üles:

- viivitatamatult ja tingimusteta vabastama Cheam Channy ja tagastama tema parlamendimandaadi ning taastama Sam Rainsy ja tema kahe parteikaaslase parlamendiliikme puutumatus, nagu nõutakse EP 10. märtsi 2005. aasta resolutsioonis ja parlamentidevahelise liidu 19. oktoobri 2005. aasta resolutsioonis Kambodža kohta³;
 - alustama poliitilisi ja institutsionaalseid reforme demokraatliku riigi rajamiseks, kus valitseksid õigusriigi põhimõtted ja mis rajaneks põhivabadustest kinnipidamisel;
 - ilmutama tahet tõhusalt võidelda sügavale juurdunud korruptsiooniga, metsade massilise hävitamisega, mille tulemuseks on inimeste ümberasumine, ning seksiturismiäri, teha lõpp karistamatuse kultuurile ning kõik õiguserikkujad kohtu ette tuua;
3. kutsub nõukogu ja komisjoni üles moodustama institutsioonide rajamise, haldusreformi, juhtimise ja inimõiguste töörühma ning selle töö tulemustest Euroopa Parlamendile aru andma;
4. soovib muuhulgas, et Euroopa Parlamendi ajutine delegatsioon külastaks Kambodžat niipea kui võimalik, et hinnata vahistatud parlamendiliikmete, ajakirjanduse esindajate ja ametiühingujuhtide olukorda riigis ning et lõpetataks kõigi poliitiliste vangide vahi all hoidmine;

Laos

5. kutsub Laose võime üles:
- vabastama kõik poliitilised ja veendumusvangid, kaasa arvatud 26. oktoobri 1999. aasta liikumise juhid, kristlased, kes on vangistatud sellepärast, et nad keeldusid oma usust lahti ütlemast, hmongid ning eriti Thao Moua ja Pa Phue Khang, kes olid Laost külastanud Euroopa ajakirjanikele teejuhiks ja 2003. aastal vahistati;
 - koostama ja rakendama niipea kui võimalik kõiki riigi demokratiseerimiseks vajalikke reforme, garanteerima poliitilise opositsiooni rahulik väljendamine ning tagama rahvusliku leppimise eesmärgil rahvusvahelise järelevalve all toimuvate mitmeparteiliste valimiste kiire korraldamine;
 - rakendama programme, mis võimaldaksid hmongide ning teiste etniliste ja usuvähemuste lõimimist Laose ühiskonnaga, säilitades samas nende sotsiaalsed ja poliitilised õigused, et kiiresti parandada nende inimõigusi ja elutingimusi;
 - võimaldama ÜRO spetsialiseeritud asutuste ja humanitaarorganisatsioonide esindajate takistamatut juurdepääsu, et nad saaksid külastada poliitvange, hmonge ning kõiki Laose etnilisi ja usulisi vähemusi;
 - viivitatamatult ratifitseerima kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakki;

³ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0081.

6. kutsub komisjoni üles pingsalt jälgima Laose hmongi kogukonna olukorda ning etnilistele vähemustele suunatud riiklikke programme;

Vietnam

7. kutsub Vietnami võime üles:
- pidama Vietnami sõja lõppemise 30. aastapäevaga seoses tõelist dialoogi, mis kaasaks kogu elanikkonna Vietnami majanduslikku, sotsiaalsesse, intellektuaalsesse ja poliitilisse arengusse;
 - tegema poliitilisi reforme demokraatia ja õigusriigi kehtestamiseks, alustades mitmeparteisüsteemi lubamisest ja kõigile oma vaadete väljendamise õiguse tagamisest;
 - rakendama õigussüsteemi arengu strateegiat vastavalt ÜRO inimõiguste komisjoni soovitudele ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti sätetele;
 - lõpetama Vietnami Ühendatud Budistliku Kiriku represseerimise ning ametlikult tunnustama selle ning teiste tunnustamata kirikute olemasolu riigis;
 - vabastama kõik Vietnami poliitvangid ja veendumusvangid, kes on vangistatud selle eest, et nad õiguspäraselt ja rahumeelselt kasutasid oma arvamusevabadust ja sõnavabadust, ajakirjandusvabadust ning usuvabadust, eriti Thich Huyen Quangi ja Thich Quang Do, keda ÜRO loeb omavolilise vahistamise ohvriteks⁴;
 - tagama kõigist Vietnami põhiseaduses ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis sätestatud põhiõigustest kinnipidamise, eriti võimaldades luua tõeliselt vaba ajakirjanduse;
 - kindlustama vastavalt Kambodža-Vietnami-UNHCRi kokkuleppele kõigi Vietnamist põgenenud degarite turvalise tagasipöördumise ning võimaldama UNHCRil ja rahvusvahelistel valitsusvälistel organisatsioonidel tagasipöördujate olukorda nõuetekohaselt jälgida;

Üldosa

8. toetab komisjoni rahastatavaid projekte ajakirjanduse edendamiseks ja suutlikkuse suurendamise programmide toetuseks Laose Rahvussamblees, samuti institutsioonide rajamise, haldusreformi, juhtimise ja inimõiguste töörühma algatatud meetmeid Vietnamis;
9. kutsub nõukogu ja komisjoni üles parlamenti täielikult kaasama EL-Vietnami ja EL-Laose institutsioonide rajamise, haldusreformi, juhtimise ja inimõiguste töörühmadesse;
10. kutsub nõukogu ja komisjoni üles koostama üksikasjalikku hinnangut Kambodža, Laose

⁴ Omavolilise vahistamise töörühm, arvamus 18/2005, 26. mai 2005.

ja Vietnami rakendusmeetmetest pärast assotsiatsiooni- ja koostöölepingute allakirjutamist, pidades silmas nende lepingute artiklit 1, mis kinnitab, et demokraatlikest põhimõtetest ja põhiõigustest kinnipidamine on lepingute oluline koostisosa, ning toimumust parlamendile aru andma;

o

o o

11. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, ÜRO peasekretärile ning Laose, Vietnami ja Kambodža valitsustele ja parlamentidele.